

LEGENDA ÎNTEMEIERII ROMEI

- Enea, erou troian, ajunge în Latium (*Eneida* – Vergiliu).
- Romulus și Remus, crescuți de o lupoaică.
- Romulus întemeiază Roma.
- Data tradițională: **753 î.Hr.**
- Legenda explică originile, dar istoria timpurie a Romei îmbină elemente legendare și reale.

REPUBLICA ȘI IMPERIUL ROMAN

De la un oraș-stat la o putere mediteraneană

ROMA ANTICĂ

trei mari perioade

IMPORTANȚĂ

- Model politic și juridic pentru lumea modernă.
- Răspândirea limbii latine, a dreptului roman și a culturii romane.
- Integrarea și romanizarea unor populații diverse.
- Moștenire durabilă în instituții, limbă, arhitectură, religie și mentalități.

REGALITATEA

(753 – 509 î.Hr.)

De la întemeiere la primul stat roman

Romulus

- Oraș-stat condus de un rege.
- Regele era ales cu participarea Senatului și a adunării cetățenilor.
- Atribuții: comandă militară, conducere religioasă, justiție.
- **Instituții:** Senatul (Sfatul bătrânilor) și Adunarea poporului.
- **Societate:** patricieni (aristocrație), plebei, sclavi.
- **Sapte regi**, ultimul – Tarquinius Superbus, înlăturat printr-o răsccoală (509 î.Hr.).

REPUBLICA

(509 – 27 î.Hr.)

Constituție, expansiune și crize

- Puterea este deținută de magistrați aleși, Senat și adunările populare.
- **Doi consuli** – conduc statul (mandat 1 an).
- În situații de criză se numea un dictator (max. 6 luni).
- Conflictul dintre patricieni și plebei → Legea celor XII Table (cca 451–450 î.Hr.) – codifică dreptul roman; pas important în recunoașterea drepturilor plebeilor (egalitatea politică se obține treptat).
- Expansiune în Italia, apoi în Mediterană (războaiele punico).
- În secolul I î.Hr. – crize politice și sociale, războaie civile.

IMPERIUL

(27 î.Hr. – 476 d.Hr. în Apus)

Concentrarea puterii și transformări

Augustus

- 27 î.Hr. – Octavian primește titlul de **Augustus** și instituie **Principatul** (o formă de guvernare în care păstrează aparențele republicane).
- Sec. I–III d.Hr. – apogeul Imperiului (Traian – maxima întindere).
- Sfârșitul sec. III – crize majore.
- Dioclețian (284–305) – reforme, Tetrarhia, accentuarea caracterului sacru al puterii imperiale (Dominatul).
- **Constantin cel Mare** – favorizează creștinismul (Edictul de la Milano, 313).
- 395 – împărțirea definitivă a imperiului: Apus și Răsărit.
- 476 – sfârșitul Imperiului Roman de Apus (înlăturarea lui Romulus Augustulus).
- 1453 – căderea Constantinopolului (sfârșitul Imperiului Roman de Răsărit).

INSTITUȚIILE REPUBLICII

SENATUL

Politică externă, finanțe, administrație, religie (autoritate morală).

ADUNĂRILE POPULARE

Comiții curiate, tribuite, centuriate (adoaptă legi, aleg magistrați).

CONSULII (2)

Conduc statul, convoacă adunările, comandă armata.

DICTATORUL

Numit în situații excepționale (max. 6 luni).

ALȚI MAGISTRAȚI

Pretori (justiție), censoři (recensământ, senatori), cvestori (tezaur), edili (ordine publică, jocuri), tribuni ai plebei (protecția plebeilor, drept de veto).

EXPANSIUNEA ROMANĂ

Roma – stăpâna Mediteranei (sec. III–I î.Hr.)

- Unificarea peninsulei italiice.
- Războaiele punico cu Cartagina (264–146 î.Hr.) – Roma devine stăpână asupra vestului Mediteranei.
- Ulterior, stăpânește întregul bazin mediteranean (Mare Nostrum).

Teritorii romane (sec. II î.Hr. – sec. II d.Hr.)

CRIZELE REPUBLICII

(sec. II–I î.Hr.)

- Consecințe ale expansiunii: sărăcirea țăranimii, concentrarea proprietății funciare, inegalități sociale.
- Reformele fraților Gracchus:
- **Tiberius** (133 î.Hr.) – limitarea ocupării *ager publicus* și redistribuire.
- **Caius** (123 î.Hr.) – grâu la preț redus, extinderea cetățeniei.
- **Caius Marius** – profesionalizarea armatei (proces gradual).
- Creșterea puterii generalilor și războaiele civile.

Criza Republicii a avut cauze multiple: sociale, economice, politice și militare.

TRIUMVIRATELE ȘI SFÂRȘITUL REPUBLICII

- **Primul triumvirat** (60 î.Hr.) – alianță politică informală între Cezar, Pompei și Crassus.
- Moartea lui Crassus (53 î.Hr.), conflictul Cezar – Pompei. Cezar câștigă, se proclamă dictator (44 î.Hr.), dar este asasinat de republicani.
- **Al doilea triumvirat** (43 î.Hr.) – Octavian, Marcus Antonius și Lepidus (legal). Lepidus se retrage.
- Conflictul Octavian – Antonius (bătălia de la Actium, 31 î.Hr.).
- Victoria lui Octavian → sfârșitul Republicii și începutul Principatului (27 î.Hr.).

Cezar

Pompei

Crassus

Octavian

MOȘTENIREA ROMEI – DREPT • INSTITUȚII • LIMBĂ • CULTURĂ • IDENTITATE EUROPEANĂ

dorugradinaru.ro

